

SOS Barnbyar Ukraina

Landinfo 2018

Fakta om Ukraina

Ukraina är den största och folkrikaste av de tidigare Sovjetrepublikerna, och Europas näst största stat efter Ryssland. Stora delar av landet består av vidsträckta stäppmarker.

Ukraina var under flera århundraden del av ett furstendöme som i omgångar bland annat stod under mongoliskt och senare polskt och litauiskt styre. Från 1600-talet var det ryssarna

som hade makten och 1922 blev Ukraina en del av Sovjetunionen. Ukraina drabbades av utbredd svältdöd och hårt förtryck under sovjetledaren Josef Stalin på 1930-talet, och under andra världskriget dog miljontals ukrainare i krig, umbäranden och utrensningar.

Landet blev självständigt från Ryssland 1991, men har sedan dess kämpat med att skapa politisk stabilitet. Både inhemska oegentligheter och oroligheter, och utmaningar med relationen till Ryssland och EU har bidragit till det instabila läget.

Ukraina i siffror

Antal invånare (2016)	45 004 654
Barnadödlighet före fem års ålder	0,9 %
Andel barn mellan 5 och 14 år som arbetar hel- eller deltid	2 %
Arbetslöshet	8,8 %
Förväntad livslängd	71 år

Källa: landguiden.se, Unicef State of the World's Children 2016
Senast uppdaterad: augusti 2017

Foto: SOS Arkiv

Situationen i landet

Den lilla sociala trygghet som fanns under sovjettiden vittrade bort efter självständigheten 1991. Många statliga bidrag och subventioner avskaffades eller urholkades under den ekonomiska krisen på 1990-talet. Tillväxten i början av 2000-talet ledde till en tydlig förbättring för flertalet, men ekonomin drabbades hårt av den globala finanskrisen hösten 2008 och har därefter inte återhämtat sig.

De senaste åren har våldet och konflikterna eskalerat i landet. Demonstrationerna i början av 2014 ledde till att dåvarande presidenten avsattes. Ryssland annekterade halvön Krim och stödde ett uppror av proryska separatister i östra Ukraina. Särskilt i de östra delarna har våldet och rädslan blivit vardag för människorna. Den utdragna konflikten har orsakat ekonomisk nedgång i hela landet, många arbetsplatser och företag har lagt ned verksamheten och det är inte ovanligt att pensioner och statliga bidrag uteblir helt.

Barnens situation

Barn och unga drabbas hårt av den svåra ekonomiska situationen. Alkoholism är utbredd och i kombination med arbetslöshet och brist på social trygghet leder det till att barn far illa, familjer vräks från sina hem, barn blir övergivna eller lämnade på institutioner. Statliga institutioner för omhändertagande av barn har begränsade resurser. De erbjuder främst tak över huvudet och möjligheter att gå i skola, men inte möjlighet att återknyta till sina föräldrar eller att bearbeta de trauman som barnen bär med sig. Barn med funktionsnedsättningar saknar till stor del möjligheter att utvecklas efter sina förutsättningar både medicinskt och utbildningsmässigt.

Foto: SOS Arkiv

SOS Barnbyar i Ukraina

SOS Barnbyar har arbetat i Ukraina sedan 2003 och SOS Barnbyar Sverige har ett stort finansieringsansvar för arbetet här. Verksamheten är till stor del inriktad på att hjälpa familjer som annars riskerar splittras. Det kan vara familjer som saknar inkomst, mat, vård och mediciner, som drabbats av psykiska trauman och missbruk eller som är på flykt från sina hem. För barn som inte har någon annan utväg finns SOS-familjer som kan ta hand om de som behöver ett hem under många år eller under en begränsad tid.

Ungefär 85 barn bor i någon av de 20 SOS-familjerna i Brovary och Lugansk. Barnen här har förlorat sina tidigare vårdnadshavare eller har föräldrar som de av olika skäl inte kan leva med. I SOS-familjen får barnen och ungdomarna bo kvar tills de är redo att stå på egna ben.

SOS Barnbyar har också ett ungdomsprogram där ett tjugotal ungdomar från barnbyn i Brovary får hjälp och stöd av mentorer på sin väg ut i vuxenlivet.

Över 1 000 barn i 550 familjer tar del av de familjestärkande programmen och nödhjälpsarbetet vi driver i landet. De familjestärkande programmen arbetar med att stödja familjer som annars riskerar splittras. Programmet utgår ifrån varje familjs unika situation och kan innehålla allt från nödhjälp, medicin och psykologkontakter till läxhjälp och utbildning för föräldrar som på det sättet ska bli starka, självständiga och självförsörjande.

Foto: Maja Brand

SOS barnby Brovary

Ukrainas första SOS Barnby öppnade 2010 i Brovary. Byn ligger cirka två mil utanför Kievs stadskärna i ett naturskönt område med skog och sjö i närheten. Byn har tillgång till samhällsservice som skola, sjukhus, affärer och inte långt från bostadshusen finns även ett idrottsfält. SOS barnby Brovary är i huvudsak svenskfinansierad och har kunnat byggas tack vare bidrag från företag, privatpersoner och faddrar.

Familjebaserad omvårdnad

I barnbyn i Brovary bor för närvarande 60 barn i 13 SOS-familjer. Barnen har antingen mist sin familj eller kan av andra orsaker inte leva med sina biologiska föräldrar. Några av barnen har flyttat hit med sina SOS-föräldrar från barnbyn i Lugansk som ligger i en orolig del av landet.

Ungdomsprogram

För ungdomar som är uppväxta i barnbyn kan steget ut i vuxenlivet vara stort och skrämmande. Många unga saknar nätverk ute i samhället och kan ha svårt att hitta jobb och bostad. I Brovary drivs ett program där ungdomarna får stöd av mentorer som följer dem under flera år från tonåren och framåt. Ungdomarna får också prova på att bo i ett ungdomsboende där de stegvis får lära sig att ta ansvar och att sköta ett hem.

Familjestärkande program och nödhjälp

Det övergripande syftet med de familjestärkande programmen är att stödja familjer som riskerar att överge sina barn, hjälpa dem att hålla ihop och skapa en trygg och utvecklande miljö för sina barn. Psykologisk hjälp och olika typer av fritidsaktiviteter erbjuds och familjerna får stöd och träning för att kunna förbättra sina möjligheter att försörja sig själva och ta hand om sina barn. För närvarande riktar sig en viktig del av detta arbete mot familjer som flytt från oroliga delar av landet. SOS Barnbyar Sverige har ett långsiktigt ansvar för finansieringen av det familjestärkande arbetet i landet. Ungefär 400 barn ingår i de här programmen i Brovary och Kiev.

SOS Barnbyar i Lugansk

Barnbyn Lugansk i östra delen av Ukraina stod klar 2012. Den byggdes som en så kallad integrerad barnby, vilket betyder att bostäderna är utplacerade i vanliga lägenheter runt om i samhället. Inom programmet finns också fosterhem dit barn kan flytta under en kortare period i väntan på att få flytta hem till sina föräldrar eller till någon annan permanent lösning.

På grund av oroligheter som lett till att Lugansk inte längre kontrolleras av ukrainska myndigheter har SOS Barnbyars verksamhet organiserats om. Arbetet utgår från städerna Starobilsk och Severodonetsk som ligger nära Lugansk men fortfarande kontrolleras av ukrainska staten. Verksamheten i området består för närvarande av:

Familjebaserad omvårdnad

Programmet bedrivs främst i Starobilsk och Severodonetsk och omfattar för närvarande ungefär 30 barn och deras SOS-familjer som tidigare bodde i Lugansk. Några barn och vuxna har lämnat området och flyttat till barnbyn i Brovary.

Familjestärkande program och nödhjälp

Nödhjälpsprogram bedrivs i Lugansk och de närliggande orterna Severodonetsk och Starobilsk. I Lugansk omfattade programmet 150 barn under januari 2017, och utökades från maj 2017 med ytterligare 100 barn. I Severodonetsk och Starobilsk ingår sammanlagt 350 personer i programmet, där fokus ligger på barn och familjer som tvingats fly sina hem undan konflikten.

Familjestärkande program riktar sig mot familjer som riskerar att splittras, till stor del familjer på flykt och andra familjer som utsätts för ökad press på grund av konflikten. Det kan vara undermåligt boende, arbetslöshet, sjukdomar, familjer som förlorat en förälder eller familjer där någon familjemedlem har något funktionshinder. Ungefär 350 barn och deras familjer beräknas få stöd via det familjestärkande programmet.